

PRISTAGARE

Årshögtiden den 5 februari 2024

Karl Emil Tollanders pris om 45 000 euro och den Tollanderska medaljen tillfaller författaren och förläggaren **Ralf Andtbacka** för diktsamlingarna *Bönematrixerna* och *Bok av tröst* som fortsätter och förvrider de linjer som började dras i debuten *Öga för öga* för exakt trettio år sedan. Enligt sitt imponerande cv är Andtbacka en författare som både "kan: språk" och "kan: räkna upp saker", vilket bekräftas av hans sammanlagt två dussin boktitlar och mångsidiga insatser på det litterära fältet. Hans samlade verk är en veritabel Wunderkammer av infall, former och föremål, oväntade, omöjliga och osannolika, av ständigt förnyat och återanvänt språk. Hans är ett författarskap som verkar i Babels torns slagskugga, och hans arbetsrum är de döda url-adressernas benhus. Andtbackas texter förbinder barockens figurdikter med 60-talets konkreta poesi och vår tids formelspråk i allt mer komplexa labyrintiska mönster.

Ett pris om 30 000 euro ur Astrid och Bertel Appelbergs fond tillfaller författaren och litteraturkritikern **Pia Ingström** för *Min farmors nerver*. Hennes självbiografiska essäer rör sig otvunget mellan liv och dikt – andras och egna – och hon vet precis när man måste överskrida gränsen mellan dessa. På sin "resa i minnenas och de

obesvarade frågornas värld" slår Ingström följe med Sylvia Plath, Andrej Tarkovskij och Märta Tikkanen när hon försöker spåra "det labila ingströmska temperamentets" ursprung.

Ett pris om 25 000 euro ur Bokhandlare Bo Carleskogs fond tillfaller författaren **Adrian Perera** för romanen *Alla mänskorna ha problemen*. I en underhållande, lekfull och existentiellt bärkraftig berättelse som utspelar sig i östra Nyland och Sri Lanka gestaltar Perera huvudpersonen Constances tillvaro som ensamförsörjande mor och invandrare. Constances flerspråkiga röst, en väv av svenska, engelska, finska och singalesiska, liksom hennes humor och egensinniga blick på världen gör henne till en oförglömlig karaktär värd sin plats i den finlandssvenska litteraturens porträttgalleri.

Ett pris om 25 000 euro ur Irma Carrells testamentsfond tillfaller författaren **Mikaela Nyman** för diktsamlingen *För att ta sig ur en rivström måste man röra sig i sidled*. Hennes böljande diktsvit prövar hur just diktens särskilda, stilerade form kan ta ett grepp om samtidens komplexa skeenden. Genom diktjagets reflektioner över en nyzeeländsk pandemivardag kny-

ter Nyman samman nuet med det förflutna och Oceanien med Norden. I vardagliga såväl som överraskande poetiska bilder blir växtlighet och geologi samtalsparter och medvandrare.

Ett pris för dramatiskt verk om 25 000 euro ur Ragnar, Ester, Rolf och Margareta Bergboms fond tillfaller dramatikern, regissören och skådespelaren **Oskar Pöysti** för pjäsen *War and Piss with the Loving Memory of Hans Rosling*. Pöystis underhållande och kloka pjäs är en fri tolkning av hur utvecklingsoptimisten och läkaren Hans Rosling hade förhållit sig till den tilltagande miljöförstörelsen och krigen i världen. Trots alla skrämmande fakta ska vi inte förlamas utan behålla nyfikenheten och optimismen. Pjäsen vill få oss att tänka: Vad kan vi fortfarande göra?

Ett kulturhistoriskt pris om 25 000 euro ur Ragnar, Ester, Rolf och Margareta Bergboms fond tillfaller professor **Anna-Maria Åström** för en betydande forskargärning. Från avhandlingen *Sockenboarne* till projektet *Vardagens rum* har Åström belyst seder, mentaliteter och föreställningsvärldar på ett sätt som överbryggat disciplinränsor och inspirerat såväl traditionsvetare som historiker. Åström har även varit en samlade kraft för finlandssvensk folklivsforskning och utbildat nya generationer av etnologer.

Ett pris om 25 000 euro ur Eklund-Modeenska fonden med tillhörande medalj tillfaller fil. dr **Johanna Aminoff-Winberg** för verket *Ättartavlor I–V*. De uppdaterade

ättartavlorna för de på Finlands Riddarhus inskrivna släkterna har efter flera års tålmodigt arbete fullbordats genom den femte och sista delen som nu utgivits. Den samtida och framtida personhistoriska forskningen har Aminoff-Winberg att tacka för ett bestående referensverk.

Ett pris om 25 000 euro ur Ingrid, Margit och Henrik Höjers donationsfond II tillfaller historikern **Magnus Cederlöf** för verket *Ekenäs seminarium. Lärarinneutbildningen för folkskolan 1871–1974*. Författaren dokumenterar verksamheten på Ekenäs seminarium – från början till slut – och skriver fram ett viktigt avsnitt västnyländsk lokalhistoria. Samtidigt ger boken värdefulla perspektiv på den finländska lärarutbildningens framväxt och synliggör pedagogiska strömningar under hundra år. Framställningen är utforskande, medryckande och tankeriktigt.

Ett pris om 20 000 euro ur Paul Werner Lybecks testamentsfond tillfaller författaren **Henrik Jansson** för romanen *21:an*. I den ger Jansson åter röst till människor som alltför sällan hörs i litteraturen. Ömsint och med stor värme skildrar han män och kvinnor i samhällets marginal som samlas på baren 21:an i Åbo. Jansson knyter konstfärdigt ihop krogvästernas berättelser och belyser kvarterskrogen som existentiellt vattenhål och social törstsläckare. Läsaren sugs in och känner sig välkommen i det brokiga sällskapet.

Ett pris om 10 000 euro var ur Paul Werner Lybecks testamentsfond tillfaller författaren **Hanna Lundström** och illustratören **Maija Hurme** för diktbilderboken *Ljusligheter. Poesi som skiner*. Lundströms lyrik sveper över solglada barn men drar sig inte för att tränga in i mardrömmens källarhål. Hurmes bilder bäddar för ett allkonstverk, de får texten att växa, triskas och kränga. Genom ljus och mörker vandrar barnläsaren, som erbjuds finurliga genvägar över skrämmande uppslag. Vuxenläsaren berikas med poesins och bildkonstens sken över livets vidunderligheter.

Ett pris om 15 000 euro ur Marcus Colins minnesfond tillfaller konstnären **Alma Heikkilä**, vars finkänsliga måleri knyter intimt an till vår tid av klimatkriser. Heikkilä uppfinner nya, alternativa material, sätt att tänka och interagera med omgivningen. Resultatet är meditativa och skimrande verk fulla av liv både på ett symboliskt och ett konkret plan.

Jöns Budde-priset om 15 000 euro tillfaller översättaren **Klaus-Jürgen Liedtke** för hans långvariga och omfattande verksamhet för att sprida kunskapen om den svenska litteraturen i Finland i den tyskspråkiga världen. Liedtke har sedan 1980-talet översatt finlandssvenska klassiker från Karl August Tavaststjerna till Christer Kihlman. Åren 2012–2014 utkom hans magnum opus, ett fembandsverk med översättningar av de finlandssvenska modernisterna. Utan förmedlare sprider sig inte litteraturen – Finland har mycket att tacka Klaus-Jürgen Liedtke för.

Granberg-Sumeliuska priset om 10 000 euro tillfaller författaren och tecknaren **Edith Hammar** för serieromanen *Portal*. På gränsen mellan fantasi och verklighet uppstår ett berättelseutrymme för queera och ömma rum. Samtida Helsingforsmiljöer öppnar löndörrar till 50-talets motsvarigheter och bokens blinkningar till mytomspunna platser och personer vävs skickligt in i bildberättandet. Hammars ton i text och bild är skör och rå, den slår an en längtan efter gemenskap och en öppnare framtid.

Ett pris om 10 000 euro ur Harald och Jenny Neovius minnesfond tillfaller författaren **Mikaela Strömberg** för *Rågången*. Romanen imponerar med sin stämning, stil och levande dialog. Den östnyländska landsbygden blir skickligt och noggrant skildrad i denna bok, som trots sina humoristiska drag handlar om människors ensamhet och de hemligheter alla bär på. Berättelsen växer och förvånar mot slutet. Rågången i bokens titel leder läsaren vilse och lyckas just därför överraska.

Ett pris om 10 000 euro ur Ingrid, Margit och Henrik Höijers donationsfond I tillfaller filosofie doktor **Lotta Nylund** för avhandlingen *Alexander Lauréus genremålningar och den tidiga romantikens visuella kultur*, som uppmärksammar ett mindre känt konstnärskap från det tidiga 1800-talet. Nylund har ett brett, kontextualiserande förhållningsätt till Lauréus målningar som föreställer allt från folk i lantliga vardagsysslor till komiska scener från stadslivet. Analysen är nyansrik och placerar verken

i ett nätverk av konsthandlare, kritiker och andra aktörer i konstvärlden på ett imponerande sätt.

Ett pris om 10 000 euro ur Ingrid, Margit och Henrik Höijers donationsfond I tillfaller politices och teologie magister **Torsten Sandell** för boken *Rösten från öknen. På jakt efter Koranens källor*. Med Sandell som guide får läsaren en tankeväckande inblick i islams heliga skrift och en av världslitteraturens mest centrala urkunder. Sandells personliga och viktiga översikt av det aktuella forskningsläget om Koranens ursprung är brett förankrad i den internationella koranforskningen, på flera olika språk.

Ett pris om 5 000 euro var ur Hedvig Lovisa Falckens testamentsfond tillfaller arkeologen **Andreas Koivisto** och illustratören **Tom Björklund** för barnboken *Urbergets berättelser. Från mammutar till vår tid*. Genom att utgå från bergets perspektiv har Koivisto och Björklund skapat en fascinerande berättelse om vår förhistoria. Årtusenden av betraktelser varvas med fängslande faktarutor och fotografiska bilder som tar med läsaren till det förflutna. På ett lekfullt sätt väcker boken intresset för det som varit och inbjuder till att begrunda människans plats på en lång tidsaxel.

Ett pris om 10 000 euro ur Ina Rosqvists fond tillfaller författaren **Peter Mickwitz** för *Misslyckad i en ugglas*. Diktsamlingen gestaltar depression, en känsla av menings-

löshet och språkets krackelering under press. I absurdistiska dikter formulerar Mickwitz misslyckandets poetik: en pendling mellan dråpliga oneliners, babblig desperation och jagcentrerad förtvivlan. Dikten är "den ensammaste platsen" samtidigt som orden är just det alla människor delar. Språket framträder som både "meningsbur" och "meningsbyggnad" i samlingen. Denna dubbelhet blir ljuset i depressionens halvdager.

Ett pris om 8 000 euro ur Femtioårsfonden tillfaller fil.mag. **Niclas Erlin** för verket *Havererad. Torpedbåten S2:s sista färd*, som i detalj belyser vad som hände i höststormen 1925 då krigsfartyget S2 förläste utanför Björneborg och alla i besättningen omkom. Utgående från ett rikt arkivmaterial visar Erlin på ett medryckande sätt vilka spår en katastrof av detta slag har lämnat i Finlands sjöfarts- och marinhistoria men också i nationens kollektiva minne.

Ett pris om 6 000 euro ur Spåreska fonden tillfaller journalisten **Tove Virta** för boken *Naturvåktarna*. Den ledsagar läsaren genom det populära radioprogrammets historia. Från och med 1971 har programmet besvarat den naturintresserade publikens frågor på ett kunskapsgivande och underhållande sätt. Virta ger en inblick i direktsändningarnas intensiva värld och dess utveckling. Hon visar också hur experternas intresse för naturen tagit form och hur man i sin vardag kan leva på ett mer hållbart sätt.